

INDOKOLÁS

a cirkuszi menázséria létesítése és működtetése engedélyezésének, valamint fenntartásának részletes szabályairól szóló 222/2007. (VIII. 29.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet-tervezet

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, továbbá a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

Az elmúlt évtizedekben egyre hangsúlyosabbá váltak azok az etikai és állatvédelmi aggályok, amelyek vadon élő állatfajok egyedeinek nyilvános szerepeltetéséhez, különösen cirkuszi menázsériákban bemutatott állatszámokhoz kapcsolódnak. Ezzel párhuzamosan növekvő társadalmi igény mutatkozik e tevékenységek korlátozására vagy teljes megszüntetésére.

E társadalmi elvárások az elmúlt években már mintegy 20 európai uniós tagállam jogalkotásában is megjelentek, amelyek eltérő tartalmú és kiterjedésű szabályozásokat vezettek be a cirkuszi állattartás és -szerepeltetés területén. A szabályozások egy része teljes körű tilalmat valósít meg: Ciprus, Görögország és Málta valamennyi állat cirkuszi felléptetését megtiltotta, beleértve a házi- és haszonállatokét is.

Más tagállamok – így Ausztria, Belgium, Bulgária, Horvátország, Lettország, Hollandia, Románia és Szlovénia – a vadállatok vándorcirkuszokban történő szerepeltetését tiltották be teljes mértékben, miközben a háziasított állatfajokra vonatkozóan eltérő, általában szigorú feltételeket alkalmaznak. Hasonló, országos hatályú szabályozást vezettek be Portugáliában és Szlovákiában is.

Emellett több olyan európai uniós tagállam is létezik – például Spanyolország –, ahol bár országos szintű jogszabályi tiltás nincs érvényben, helyi önkormányzati rendeletek útján érvényesülnek a vadállatok cirkuszi szerepeltetését kizáró rendelkezések; ennek kiemelt példája Barcelona városa. Összességében megállapítható, hogy európai szinten egyértelmű tendencia rajzolódik ki a vadállatok cirkuszi felhasználásának fokozatos visszaszorítására.

A nemzetközi tapasztalat az, hogy a vadállatok esetenként kiszámíthatatlanok, és komoly veszélyt jelenthetnek az emberre nézve. A sorban életbe lépő korlátozások miatt az a tendencia figyelhető meg, hogy a cirkuszosok áteszik működési területüket azon országokba, ahol még szerepeltethetik az állataikat. Magyarország jelenleg Közép-Kelet-Európa egyetlen olyan országa, amely csupán részleges tilalmat alkalmaz a vadállatok cirkuszi szerepeltetésére. Ez a joghézag az országot a régió de facto „lerakatává” teszi: olyan szervezetek célpontjává, akik a szigorúbb európai szabályozások elől ide menekítik az állataikat. Ezért is fontos a többi tagállamhoz hasonló szabályok itthoni, mielőbbi bevezetése, mert már most tisztán látható, hogy sokan Magyarországra jönnek állataikkal, vagy csak az állatokat adják bérbe itthoni cirkuszi menázsériáknak. A COVID járványhoz kapcsolódó pandémiás helyzet miatt a cirkuszok elkezdtek az állataikat előadások helyett szafari park jelleggel bemutatni, amely jelentősen növeli a balesetek kockázatát, hiszen ebben az esetben nem állnak rendelkezésre az állatkertekben alkalmazott biztonsági előírások, és az állatok gondozói kívül a látogatók is az állatok közvetlen közelében tartózkodnak. Az Európai

Unió tagállamaiban tapasztalható tiltásra is figyelemmel továbbá nem indokolt az érintett állatok menaszériában történő szaporításának szaporítása, betanítása, bemutatása és cirkuszi előadás keretében való szerepeltetésének engedélyezése, illetve további állatok ebből a célból történő beszerzése.

A fentiek értelmében a cirkuszi menaszéria létesítése és működtetése engedélyezésének, valamint fenntartásának részletes szabályairól szóló 222/2007. (VIII. 29.) Korm. rendelet [továbbiakban: 222/2007. (VIII. 29.) Korm. rendelet] módosításával a cirkuszi menaszériában tilossá válik bizonyos vadállatfajok beszerzése, szaporítása, tartása, betanítása, bemutatása és cirkuszi előadás keretében való szerepeltetése, valamint a módosítás hatálybalépésének napján jogszerűen a cirkuszi menaszériához tartozó egyedek esetében a tartáson kívül tilossá válik ezen egyedek szaporítása, betanítása, bemutatása és cirkuszi előadás keretében való szerepeltetése.

A módosítás hatálybalépésekor már jogszerűen birtokolt állatok a tulajdonosoknál maradhatnak életük végéig. A jogalkotó tehát nem fosztja meg a címzetteket a tulajdonuktól, nem kényszeríti őket az állatok azonnali (potenciálisan veszteséges vagy traumatikus) eladására vagy elaltatására. Az állatok tartásának engedélyezésével a cirkuszoknak van idejük gondoskodni a megélhetésük átstrukturálásáról. Mivel a meglévő állatok tartása megengedett, de a szaporítás és az új beszerzés tilos, a szabályozás egy természetes, "kifutó" modellt alkalmaz.

A modern etikai normák, az állatvédelmi szempontok és a tudományos konszenzus szerint bizonyos vadállatok cirkuszi tartása és idomítása nem egyeztethető össze az állatjóléti követelményekkel, Európa-szerte (és globálisan is) egymás után tiltják be a vadállatok cirkuszi szerepeltetését. A magyar szabályozás egy előre látható, nemzetközi jogfejlődési folyamatba illeszkedik, ami a hazai szereplők számára sem érkeztetett teljesen váratlanul (a kockázat a piaci folyamatok alapján előre kalkulálható volt), igazodva a nemzetközi állatvédelmi irányelvekhez, amire a cirkuszos közösség már régóta számíthatott és a sajtóban megjelent reakciók alapján számított is.

Hazánkban kevés olyan hazai cirkuszi vállalkozás van, amelyik közvetve vagy közvetlenül érintett lehet e szabályozás által, az érintettség mértéke viszont eltérő, mivel a társulatok egy része már most is önkéntesen átállt a tisztán állatmentes vagy kizárólag háziállatokat (például kutyákat, lovakat) szerepeltető műsorokra, amelyet megerősít, hogy a sajtóban a tiltás tényére megjelent reakciók pozitívak voltak. Olyan kiemelt szereplők, mint Magyar Nemzeti Cirkusz, már 2022-ben bejelentette, hogy az intézmény vadállatait kivonják az aktív cirkuszi munkából, a Fővárosi Nagycirkusz szerint pedig a cirkuszoknak elsősorban a felelős állattartásra való felhívásban betöltött szerepére kellene a hangsúlyt helyezni. A szabályozás nem érinti a háziállatokat, a papagájokat, illetve néhány egyéb cirkuszokban gyakran használt fajt, mint például a lámákat, vagy a struccokat, így az állatszámok egy része továbbra is megmarad a cirkuszokban.

A 222/2007. (VIII. 29.) Korm. rendelet 12. §-a már jelenleg is tartalmaz tilalmakat bizonyos állatfajok cirkuszban történő beszerzésével, betanításával, valamint szerepeltetésével kapcsolatban, azonban ezek betartatása során több probléma is felmerült, amelyeket csak az általános tiltással lehet kezelni. A jogalkalmazási problémák elsősorban a 222/2007. (VIII. 29.) Korm. rendelet 12. § (4) bekezdése kapcsán merültek fel, hiszen a jogalkotói szándék ellenére, a szabályozás nem akadályozta meg újabb elefántok cirkuszba történő beszerzését, betanítását és

szerepeltetését, mert a fenntartók azzal érveltek, elsősorban külföldről beszerzett elefántok kapcsán, hogy az állatok nem újonnan lettek beszerezve, hanem korábban is cirkuszi célokat szolgáltak, csak más országban. Ennek a gyakorlatnak vet véget a bevezetni tervezett általános tilalom, amelyre figyelemmel a 12. § (4) bekezdése – amely bár az átmeneti rendelkezések között került szabályozásra, valójában általános tilalmat szabályozott – deregulálható. A hatályos jogszabály alapján is voltak tehát érvényben korlátozások bizonyos fajok cirkuszban való szerepeltetésére, amely szintén alátámasztja a fentieket, miszerint az új szabályozás egy trendbe illeszkedik, és hosszú távon nem jelent hátrányt a fenntartók részére.

A 222/2007. (VIII. 29.) Korm. rendelet 12. § (3) bekezdése szerinti szabályozási kör jóval tágabb az újonnan bevezetett tilalom alanyi körénél, így indokolt e rendelkezés megtartása.

Összeségében az új szabályozás a magánérdek és a közérdek közötti igazságos egyensúlyra törekszik: a már meglévő egyedek tulajdonjoga tiszteletben tartása mellett a jövőre nézve érvényesíti a nemzetközi és hazai állatvédelmi, valamint morális célokat, és megfelel a társadalom által támasztott igénynek. A címzettek számára a meglévő állomány kifutó rendszerű megtartása biztosítja a méltányos átmenetet és a gazdasági profilváltáshoz szükséges időt.